

Camí de Graumulà

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector sud-oest del terme de Gaià
Emplaçament Ctra. de Galera (BV-4402) al final seguir direcció oest cap a cal Melic i fins la palanca, uns 400 m
Alçada: 335

Coordenades:

Latitud: 41.9111
Longitud: 1.88504
UTM Est (X): 407533
UTM Nord (Y): 4640507

Classificació

Número de fitxa 08090 - 65
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XI-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08089A001000010000YQ

Fitxes associades:

[Pont de Castellet](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 07/06/2018 - 02:00

Descripció

Camí antic a la zona de Graumulà del qual se'n conserva un tram empedrat. El lloc conegut com Gramolar o Graumulà és un gual o pas natural del riu Llobregat des de molt antic. En aquest punt hi conflüen diversos camins que es dirigien cap al nord-est, passant per Gaià o, més a ponent, per l'actual nucli de Galera i la zona de Matamala i la Vall de Vilaramó. Avui al lloc de Graumulà hi ha la resclosa de la fàbrica de l'Ametlla de Merola. D'aquí en surt un corriol que transcorre vora la riba esquerra en direcció sud fins a l'actual palanca de l'Ametlla i, a partir d'aquí, es va desviant cap al sud-est fins a confluïr amb l'actual carretera de Galera (BV-4402).

Antigament, el camí devia continuar per un itinerari semblant a l'actual carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401). En el tram d'uns 350 m que va des de Graumulà fins a la carretera el camí ha conservat les seves característiques originàries. És un camí de bast, estret i no té rastre de roderes de carros. Passada la palanca, en un tram amb lleugera pujada es conserven uns 30 metres de camí empedrat en força bon estat. Les lloses de l'empedrat són petites i en part s'aprofita la roca natural.

Observacions:

Informació facilitada per Ramon M. Vila Casals i Josep M. Badia

Història

Molt probablement aquest era un lloc de pas molt antic, d'època romana o fins i tot anterior. Segons BOLÓS i HURTADO (2004: 45), l'any 981 ja hi ha documentada una "strata cardonense" que venia d'Oristà i creuava el Llobregat o bé per aquest pas o bé una mica més avall, pel molí de Castellet, per dirigir-se cap a Cardona. Aquest camí transversal que comunicava Vic i l'Osona amb Cardona al segle XVIII era conegut com a camí Saliner o camí de Cardona. Tal com hem dit, aquest lloc de pas s'anomenava tradicionalment Gramolar o Graumulà. Aquest nom està documentat l'any 1331 i fa referència al gual que hi havia al costat esquerra de l'actual palanca, per on baixa un camí recte cap al riu. Actualment està mig destrossat. En un document del 1400 es parla de "Graumulà" i de "Peucalçó". Aquest segon terme es referia al fet que per travessar el riu calia treure's el calçat. Així mateix, en un mapa de Catalunya del 1798 (mapa de Goosefeld) entre els passos del riu Llobregat es marquen els de Gironella, Gramolar, Navarcles i Monistrol. Això indica que es tractava d'un lloc de pas important. Pel costat de Gaià, en devien seguir diversos camins: un feia un recorregut semblant al de l'actual carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401), passant vora el castell de Gaià i de l'església parroquial; un altre passava per l'actual raval de Galera cap a Sant Pere de Monistrol (on hi ha un nucli destacat d'època visigòtica), i un altre que devia fer un itinerari més cap al nord, en direcció a la zona de Matamala. Per aquesta zona també hi passava l'esmentat camí Saliner, però sembla que travessava el Llobregat al molí de Castellet, on hi havia un altre pas i, ja al segle XX, un pont. Des de ponent el camí Saliner venia pel Mojal, travessava el Llobregat i, ja en terme de Gaià, passava prop de Badia, Manalvens, cal Pons i Coll de Comadoms, per continuar en direcció a Oristà i Vic. Cal dir que, a més del trànsit de viatgers, també passaven per aquest sector importants rutes de transhumància.

El 1832 es va posar en funcionament la fàbrica de l'Ametlla de Merola, i es va construir la consegüent resclosa. El 1890 es va construir la palanca per travessar el riu que facilitava la comunicació entre la gent de Galera i l'Ametlla de Merola, ja que molts habitants d'aquest nucli pagès van entrar a treballar a la colònia. La va finançar l'amo de la colònia. Entorn d'aquesta època també es va fer una nova resclosa en un indret lleugerament desplaçat i més alta, que és l'actual. Amb aquests canvis l'antic gual va quedar anul·lat. Un tros més avall hi ha un gorg anomenat de la Mula. L'estudiós de Galera Ramon Vila sosté la hipòtesi que el nom de Graumulà podria fer referència a un grau o graó per on passaven les mules i on, tal vegada, se n'hi hagués estimbat alguna.

Bibliografia

BADIA, Josep M.; TORRES, Jordi i altres (2016). "Història", "Camins històrics", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 40, 198.

BOLÓS, Jordi; HURTADO, Víctor (2004). Atles del comtat de Manresa (798-993). Rafael Dalmau Editor, Barcelona, 45.

VILA CASALS, Ramon M. Llibre de Galera (treball inèdit)

